І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 91. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 14-го ТРАВНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 14, 1958 No. 91. VOL. LXV.

ЗБІЛЬШЕННЯ ОСОБИСТИХ ПРИБУТКІВ СВІДЧИТЬ ПРО ПОПРАВУ В ЕКОНОМІЦІ

Вашингтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що особисті прибутки незначно збільшилися в двох попередніх місяцях, — це значить в березні і квітні цього року. Висота особистих прибутків, — це мірило купівельної спроможности населення, тому вже можна говорити про деяке поліпшення в економіці, хоч покищо число безробітних ще поважніше не зменшилося. Особисті прибутки в квітні цього року збільшилися на 600,000,000 долярів в порівняні з березнем цього року і становили 342,800,000,000 долярів в річному відношенні, а в березні цього року вони були збільшилися на 800,000,000 долярів в порівнянні з лютим цього року. Особисті прибутки в квітні цього року були тільки на 1.3 відсотка менші в порівнянні з серпнем минулого року, коли вони були на рекордовій висоті. Про потвердження поліпшення в економіці свідчать і такі факти: Американський Інститут Заліза і Сталі повідомляє, що продукція збільшилася в минулому тижні і є надія, що вона буде і надалі збільшуватися. Також так звані „ланцюхові" крамниці повідомляють, що рух в них збільшився на 1.6 відсотка в порівнянні з 1957 роком. Департамент рільництва повідомляє про збільшення цін на фармерські продукти, і це мало вплив на збільшення особистих прибутків. На це мало вплив і те, що збільшилися суми, виплачені безробітним, і що збільшено старечі пенсії ветеранам. Адміністратор Будівельної Агенції Алберт М. Кол домагається, щоб Конгрес призначив 4.000,000,000 долярів на будівельні морґеджі, бо значно збільшилося число тих, які просять про позички на будову нових домів. Кол заявляє, що „будівельний промисл буде тим чинником, який причиниться до ліквідації економічної рецесії в цій країні". Призначення 4-ох більйонів долярів на морґеджі, — це не було б збільшенням федеральних видатків, бо та сума була б пізніше сплачена в формі позичок. Крайове Товариство Будівельників заявляє, що цього року є вигляди на пожвавлення в будівельному промислі і є надія вибудувати більше як один мільйон мешканевих одиниць. Демократичний конґресмен Джан В. МекКормек закликає Конґрес, щоб якнайскорше ухвалив законопроєкт про зменшення прибуткових податків на те, щоб поліпшити економіку країни.

Всі громадяни є рівні перед правом — заявляє Президент

Вашингтон. — Президент Айзенгавер 12-го травня промовляв на прийнятті Крайового Товариства Часописних Видавців і сказав, що всі американські громадяни повинні бути рівні перед правом, бо цього вимагає конституція країни. Але одночасно Президент сказав негритянським редакторам і видавцям часописів, що „немає революційного ліку на расову дискримінацію в цій країні", і тому він закликав кольорове населення до терпеливости, бо про ліквідацію расових упереджень рішатиме „більше освіта та усвідомлення", як буква закону. Негритянська авдиторія в кількості 350 осіб часто оплескувала промову Президента, головним чином те місце, де він говорив про те, що „кожний американець мусить шанувати закон, мусить шанувати і всіх інших громадян". Від Товариства Часописних Видавців передано Президентові окрему грамоту за те, що він „своїм престижем і владою виступив в обороні громадянських прав".

Бенсон передбачає збільшення цін на фармерські продукти

Вашингтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон заявив на зборах редакторів фармерських часописів, що збільшування цін на фармерські продукти буде продовжуватися і восени цього року. Він сказав, що це збільшить шанси виборчих перемог тих кандидатів до Конґресу, які підтримують урядову фармерську політику. „Починає бути тяжко для демагогів в рільничих справах", казав Бенсон, який твердить, що рільнича програма не буде виборчою проблемою в цьогорічних виборах, як це передбачали демократичні члени Конґресу, які бажали користати з фармерської кризи. Та все ж таки Бенсон заявив, що численні члени Конґресу ще не залишили тієї думки, щоб він (Бенсон) зрезиґнував із свого становища, бо тоді вони могли б продовжувати свою, нездорову на дальшу мету, фармерську політику. Бенсон сказав, що тепер ціни на фармерські продукти є найвищі від початку урядування Айзенгавера.

КОНҐРЕС ЗБІЛЬШИВ ПЛАТНІ ВІЙСЬКОВИКАМ

Вашингтон. — 12-го травня Конґрес вислав до Білого Дому законопроєкт про збільшення платень цим військовикам, які служать довше як два роки. Це збільшення платень обов'язує від 1-го червня ц. р. і воно коштуватиме федеральну скарбницю понад пів більйона долярів в першому році. Збільшені платні заохотять військовиків вибирати військову кар'єру.

В АМЕРИЦІ

● **29-річний син** домініканського генералісимуса Рафаель Трухільйо молодший витратив на своє життя впродовж цього року коло мільйона долярів в цій країні, де він находиться на військовому вишколі. Кінова зірка Кім Новак дістала від нього авто за 8,400 дол. а друга кінозірка, Цса Цса Ґабор, за 5,600 долярів. ЗДА дали минулого року Домініканській Республіці допомоги на суму: 1,300,000 долярів.

● **Пані Айзенгавер** виїхала в „Дні Матері" до Денверу, Колорадо, де живе її 80-річна мати Джан С. Давд. З нею поїхала і її сестра, Дж. Ґордон Мур.

● **63-річний Дж. Едґар Гувер** 10-го травня відзначив 34-роковини своєї праці на становищі директора Федерального Бюра Інвестиґацій. Він почав свою працю за президента Кальвіна Куліджа (в 1924 р.) і Айзенгавер — це вже 5-ий президент, з яким він працює. Впродовж того часу змінилося в ЗДН 12 генеральних прокураторів.

● **Еспанський коронний принц Хуан Карльос**, який гостює тепер в ЗДА, був присутній на забаві в еспанській амбасаді у Вашингтоні, Д. К., а також відвідав Морську академію в Аннаполіс, Мериленд.

● **Президент Айзенгавер** вислав ґратуляції з приводу 28-роковин Поліційної Атлетичної Ліґи на руки Стіфена Кенеді, комісаря поліції в Ню Йорку. Ця Ліґа плекає спорт між молоддю в Ню Йорку і таким способом охороняє її проти шкідливих впливів злочинних елементів.

Комуністи плянують вбити Ніксона у Венесуелі

Боґота, Колюмбія. — Аґенти венесуельські і американські повідомили 12-го травня віце-президента Ричарда М. Ніксона про те, що комуністи плянують вбити його, коли він на закінчення своєї подорожі прибуде до Каракасу у Венесуелі. Ніксон довідався про це на прийнятті в колюмбійського президента і заявив, що він „іґнорує ту погрозу й небезпеку від комуністів". Та особиста охорона Ніксона турбується тією вісткою, бо вона має докладні вістки про те, що вже навіть є найнятий студент, який мав би вбити американського віце-президента. Венесуеля є найнебезпечнішою країною для американського гостя, бо там в січні цього року була чергова революція, а в країні рядить військова хунта.

Ґордон Ґрей має зайняти становище адмірала Стравса

Вашингтон. — Директор Оборонної Мобілізації Ґордон Ґрей мав би стати найближчим головою Комісії Атомової Енерґії, яку тепер очолює адмірал Луїс Л. Стравс. Кандидатура Ґордона Ґрея не була б популярною у всіх колах тому, що Ґрей був головою тієї ради, яка вирішувала справу Роберта Оппенгаймера, що не має доступу до таємниць Комісії Атомової Енерґії, і що його були звільнили зі становища співробітника цієї Комісії. Ґрей голосував проти реґабілітації Оппенгаймера і більшістю двох до одного голосу тоді вирішено, щоб не очищувати його вповні і не втаємничувати його у всі нові здобутки в ділянці атому.

У СКРЕНТОНІ ВІДБУЛАСЯ СПОРТОВА ЗУСТРІЧ ЛІҐИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Скрентон, Па. — Понад 250 молодих українців із східніх і середньо-західних стейтів ЗДА, як теж із Канади, взяло участь у спортовій зустрічі Ліґи Української Молоді Північної Америки, що відбулася в днях 9-11 травня ц.р. і в програму якої входили бескетбольові та футбольні змагання, і бовлінґ (круглі). У зв'язку з цією зустріччю відбулися наприкінці тижня теж наради екзекутивних проводів Ліґи Української Молоді Північної Америки, Фундації цієї ж Ліґи й Українсько-Американських Ветеранів. На закінчення зустрічі дня 11-го травня відбувся бенкет, на якому роздано 20 нагород для дружин й окремих змагунів. Вручував нагороди п. Йосиф Яворський з Фініксвілл, спортовий директор Ліґи УМПА. Плякету „Українського змагуна 1958" одержав 18-тирічний юнак Іван Чисдак із Скрентону, який був обраний цього року до футбольної дружини усіх стейтових „гайскул" і водночас із цим теж до все-американської футбольної дружини таких же шкіл. Головну промову на бенкеті виголосив д-р Ричард Ф. МекНіколс, дистриктовий голова Пенсильвенської Міжшкільної Атлетичної Асоціяції. Крім нього промовляли: посадник Скрентону Джеймс Т. Генлон, дост. Джозеф Єндрю, представник Пенсильвенського Коммонвелту, Антін Батюк, голова УРСоюзу, д-р Євген Драґінда, президент Ліґи УМПА та інші. Молитви провели — на початку Всч. о. Богдан Їжак, парох української католицької церкви у Скрентоні і на закінчення Всч. о. Григорій Хоміцький, парох православної церкви в цьому ж місті. Товстмайстром під час бенкету був п. Едвард Попіль. Керівником спортових змагань був п. Яр. Пронько. У спортовій зустрічі взяли участь змагуни і гості з Ню Йорку, Ню Джерзі, Огайо, Пенсильвенії, Флориди, Ілліной і з провінції Онтаріо в Канаді.

ГОЛОВА СФУЖО, П-НІ ОЛЕНА ЗАЛІЗНЯК ВІДВІДАЛА УНСОЮЗ І РЕДАКЦІЮ „СВОБОДИ"

В понеділок дня 12-го травня ц.р. відвідала Головний Уряд УНСоюзу і редакцію „Свободи" відома українська громадська діячка, голова Світової Федерації Українських Жіночих Організацій п-ні Олена Охримович-Залізняк. Прибула п-ні Олена Залізняк до ЗДА із Монтреалю в Канаді, де вона постійно перебуває, для зустрічі і нарад з проводом Союзу Українок Америки і членами Колеґії СФУЖО в справі світового конґресу українського жіноцтва, що мав би відбутися, згідно із пляном проводу СФУЖО, в травні 1959 року. Відбула такі наради пані О. Залізняк на протязі минулих тижнів у Филаделфії і в суботу дня 10 травня ц.р. в Ню Йорку.

В Гол. Уряді УНС і в редакції „Свободи", що їх вона відвідала в супроводі п-ні К. Пелешок із Ню Йорку, п-ні О. Залізняк відбула розмови з членами Гол. Уряду та редакції „Свободи". Під час цих розмов вона згадувала м. ін. захоплення, яким зустрічали в 1898 р. селяни із села Сенечів в Долинському повіті, де був священиком її батько, „Свободу" надіслану до Сенечолу засновником і першим редактором „Свободи" о. Григорієм Грушкою. Згадувала вона теж пок. д-р Луку Мишугу, що був її однолітком і з яким вона студіювала разом на університеті у Львові.

Пластове свячене в Ню Йорку

Ню Йорк. — Традиційне пластове „свячене" найбільшої в світі пластової станиці в Ню Йорку відбулося в останню неділю в залях Народного Дому. У свяченому взяло участь понад три сотні молоді та дещо менше батьків і прятелів Пласту. Уїяли в ньому участь також представники місцевих організацій. Свято розпочав представник місцевої парохії св. Юра о. Кузьмяк посвяченням їжі, після чого слідували продукції пластової групи бандуристів під проводом пл. сен. Гайдука, сценка пера пл. сен. Лесі Храпливої, прегарно виведені пластунками ,зодягненими у барвисті народні строї, великодні гагілки й закриття святочної частини свята молитвою, що її перевів представник місцевої православної парохії, о. Міненко. Після святочного прийняття відбулась забава для молоді. Влаштуванням цього наскрізь вдалого свята занялася місцева пластова станиця під проводом пл. сен. інж. Володимира Хамули і пл. сен. Евстахії Гойдиш та місцевого Кружка Пластприяту під проводом радника Богдана Ластовецького, який проводив святом та виголосив вступну промову. Крім цього промовляли ще д-р Ярослав Падох, який вітав пластову молодь і її батьків від Пластової Крайової Старшини, та п. Василь Пуйда, голова комісії для придбання пластового дому в Ню Йорку, який закликав громадянство Ню Йорку допомогти здобути відповідну домівку для майже тисячі пластової молоді Нюйоркської метрополії.

Державний секретар Доллес приписує комуністам події в Перу і Ливані

Вашингтон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес, вернувшись до Вашингтону після 10-тиденної подорожі по Европі, заявив, що „антиамериканізм був підтримуваний в Перу і в Ливані джерелами, що їх легко здогадатись". Доллес згадав про Перу у зв'язку з тамошньою демонстрацією проти віце-президента Ніксона. Доллес додав, що „відповідною пропаґандою і грішми можете викликати антиамериканські демонстрації усюди, — думаю, що навіть в самих З'єдинених Державах". Державний департамент оприлюднив окрему заяву у справі подій в Ливані. Натаврувавши знищення американського майна демонстрантами, державний департамент висловлює переконання, що більшість народу в Ливані не солідаризується з ворохобниками. Державний департамент переконаний, що в Ливані якнайшвидше настануть нормальні умовини життя і праці.

У Греції уряд виграв вибори

Атени. — Національно-радикальна Унія останнього прем'єра Константина Караманліса виграла недільні вибори до парляменту у Греції. На 300 посольських мандатів ця партія дістала 173. Другою числом партія стала, проти сподівань, Унія демократичної лівиці, яка включає також комуністів, партія яких заборонена в Греції. Вона матиме тепер 78 послів, хоч вона раніше мала тільки 17. На третє місце зійшла найстарша Ліберальна партія, що матиме 36 послів. Решта — поділені між менші партії. Великий зріст комуністичних впливів притупив радість з приводу перемоги партії Караманліса. Уряд Караманліса, не діставши довір'я 28 лютого ц. р., подався до димісії, спричинивши нові вибори. На час виборів король покликав на прем'єра старого діяча Константина Георґокопульоса. Греція є членом НАТО і союзником ЗДА, яким завдячує врятування від комуністичного повстання. Однак вона має затяжний конфлікт з Англією за Кипр і, з цієї самої причини, посередньо з Туреччиною з уваги на кипрських турків, що не хочуть приєднання Кипру до Греції.

ОН знову посередничать в ізраїльсько-йорданському спорі

Єрусалим. — Заступник генерального секретаря ОН, американський мурин д-р Ральф Ванч, лавреат мирової нагороди Нобля, перебуває від минулої неділі на Середньому Сході у черговій посередницькій місії в затяжному спорі між Ізраїлем та Йорданією. Він поїхав спершу до Амману, столиці Йорданії, для розмов з тамошнім урядом, після чого повернувся до Єрусалиму, для розмов з представниками Ізраїлю. Сіллю в оці Йорданії є ізольована посеред йорданської території гора Скопус із колишнім університетом і шпиталем, куди Ізраїль довозить харчі і всякі припаси, включно з ґазоліною для тамошньої електрівні і авт. Це постачання є предметом постійних скарг Йорданії, яка зупиняє транспорти, чим з черги викликує скарги і протести і погрози збоку Ізраїлю.

В УКРАЇНІ ДІЄ ТАЙНА РАДІОСТАЦІЯ

Ню Йорк. — „Українська Повстанська Армія, — антикомуністичне підпілля в Совєтській Росії, втримує тайну радіостацію, щоб підсичувати полум'я спротиву" — повідомляє „Лонґ Айленд Санді Пресс" з 11 травня ц. р., недільне видання щоденника „Лонґ Айленд Стар Джернал", у своїй щотижневій постійній рубриці „Холодна війна". Цим разом почерез цілу сторінку дано великий заголовок низці інформацій з різних країн про відносини в Совєтах: „Українське підпілля відтримує полум'я свободи". „Стація „Радіо вільний Київ" — читаємо там далі буквально — передає авдиції раз або двічі в тиждень, кожний раз з іншого місця у горах і лісах розлогої Карпато-Української волости. У спеціяльному зверненні до наради українських еміґрантів у Мюнхені в минулому тижні, ця стація таврувала диктатора Нікіту Хрущова, як брехуна, за його твердження, наче б всі підсовєтські народи поклонялись комунізмові. „Вільний Київ" проголосив, що українські революціонери мають зв'язок з іншими підпільними групами на всьому Сході Европи і що ця сіть борців за свободу зростає з кожним днем". В дальшому ця часописна вістка пояснює, що українське революційне протикомуністичне підпілля почало діяти у 1942 році на Волині і воно поборювало однаково нацистів, як большевиків. „В одному часі — читаємо там — коло 200,000 повстанців було під зброєю в карпатських горах."

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Архипастирське послання з нагоди 25-ої річниці страшного голоду в Україні** опублікували з початком травня ц. р. митрополит та архиєпископи Української Православної Церкви у ЗДА. В посланні закликається духовенство до відправлення в дні 25-го травня ц. р. панахид за душі спочилих мучеників, а вірних церкви до масової участи в цих відправах для засвідчення, що „пам'ять померлих, замордованих в наших серцях не вмирає і не вмре"

● **Олександер Іванчук**, брат гол. контролера УНСоюзу п. Івана В. Іванчука, помер несподівано 5-го травня ц. р. на 43 році життя в Торонті, Онт., в Канаді. Покійний був сином пок. Василя Іванчука і, закінчивши студії в Університеті Манітоби, вчителював у школах Вінніпеґу і востаннє в Торонті. Крім вчителювання займався теж суспільною роботою, особливо ж в організаціях молоді і був членом Української Самодопоміжної Ліґи.

● **Заприсяження міністра І. Яремка** разом з іншими новими міністрами відбулося в понеділок, 28-го квітня, о год. 10 рано в Парляменті Онтаріо. Нових міністрів, а між ними також І. Яремка,представив прем'єр Фрост. Вони зложили свою присягу на руки губернатора. Свідками цієї церемонії були також інші члени Онтарійського Уряду, як теж спеціяльно запрошений міністер Михайло Стар визначні гості, між ними з українців був голова Видавничої Спілки „Нового Шляху" В. Гультай, як теж представники етнічної, в тому теж укр. преси.

● **Доповідь Богдана Кравцева про модерну українську поезію під Совєтами** відбудеться заходом Об'єднання Українських Письменників „Слово" в неділю дня 18 травня ц. р. о год. 5 вечора в залі Українського Інституту Америки при 79-ій вулиці в Ню Йорку. Доповідь буде ілюстрована зразками сучасної української поезії в УССР.

● **Д-р М. О. Головатий**, дослідник і спеціяліст в ділянці гірництва і металюрґії візьме участь разом з Едвардом Л. Рарсоном, колишнім головою Інленд Стел Корпорейшен, і 18 іншими керівниками американської сталевої індустрії в 4-тижневій поїздці по Україні, Уралі, Казахстані і Сибірі, що відбудеться в днях 23 травня до 21 червня ц. р. М. О. Головатий, народжений в Україні, закінчив свої студії в Польщі і в Німеччині і під сучасну пору є головним дослідним інженером в сирівцевій секції Індіяна Гарбор Воркс та членом екзекутивного комітету шикаґівської секції Американського Інституту гірничих, металюрґійних і нафтових інженерів. Вістку про це подала американська газета „Ді Ґарі Пост-Трібюн" з 7-го травня ц. р.

У ЛИВАНІ ВИБУХЛА РЕВОЛЮЦІЯ

Бейрут. — У маленькій арабській республіці Ливан на Середньому Сході, величиною як половина стейту Ню Джерзі та з населенням у півтори мільйона осіб, вибухли заворушення, які мають характер пляново підготовленої революції. Початок зроблено минулої п'ятниці в другому за величиною місті в Ливані, Триполі, де юрба вдерлася до публічної бібліотеки, власности американської Інформаційної Агенції, понищила й викинула книжки й меблі на вулицю та спалила будинок. В зударі між демонстрантами і поліцією згинуло понад 20 осіб, а сотня дальших — ранених. У Триполі й у столиці краю Бейруті проголошено поліційну годину і стягнено туди війська, однак наступного дня повторились в Триполі демонстрації, при чому цим разом прийшло до вуличних боїв між прихильниками і противниками теперішнього прозахіднього уряду. У понеділок 12 травня заворушення прийняли ще більші розміри в самому Бейруті. Злість демонструючих арабів знову звернулась проти уладженої американським коштом публічної бібліотеки. Одну з трьох таких бібліотек, існуючих у Бейруті, спалено, знищивши книжки та внутрішнє влаштування. Поліція, що охороняла бібліотеку, не була всилі встоятись проти натиску юрби. Біля містечка Мансура в Ливані перерізано нафтопровід Іракської Нафтової Компанії. На вулицях Бейруту демонстранти поробили барикади. Насправді всякий рух у місті припинений. Американська амбасада перестерегла всіх американців, щоб вони не появлялися на вулицях. Уряд має буцімто докази, що ці заворушення були зорганізовані поза кордонами Ливану. За твердженням преси — не підлягає сумніву, що організація заворушень взяла початок в Арабській Республіці. Вказують на це безперервні радіопередачі з Каїро і Дамаску, столиці Сирії, що підбурюють ливанських арабів та закликають їх до повстання проти тамошнього теперішнього уряду. На сирійсько-ливанському кордоні приловлено бельгійського дипломата-авантюриста, Луї де Сана, в якого авті було 33 ручні скоростріли, 28 машинових пістолів, 32 револьвери, 6 ручних ґранат, 1,800 набоїв, кільканадцять годинникових бомб і ін. Прикордонна ливанська сторожа звернула увагу на перевантаження авта з дипломатичною вивіскою і тільки з одним пасажиром. Коли вона хотіла зупинити авто, названий „дипломат" намагався втекти, але його зловлено. Знайдено при ньому список осіб і адрес в Бейруті з інструкцією для переведення цілого ряду саботажів. Цей бельгієць був віддавна відомий з прокомуніст. симпатій. Відносини в Ливані дуже складні, бо тамошнє населення складається з християн і мусульман і ця проблема долучується до проблеми, яка наростала зі зростом панарабського націоналістичного руху, що підтримує культ єгипетського президента Нассера. Водночас Ливан — господарсько невистарчальний, залежить головно від америк. економічної допомоги. У самому Бейруті разураз відбуваються публічні динамітові замахи, які, зрештою, не спричинюють великої шкоди. Востаннє підкинено бомбу під склад машин Зінґера; тому, що власником того складу є жид, то здогадуються, що це був замах збоку арабських ворогів Ізраїлю. Політичні відносини напружені у зв'язку з тенденцією прихильників теперішнього президента Каміля Шамуна змінити конституцію, щоб він міг вдруге кандидувати, проти чого рішуче виступає опозиція.

Неру таврує комуністів Індії і Москву за втручання у чужі справи

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагареал Неру у промові, яку виголосив на зібранні своєї Конґресової партії в столиці Індії в понеділок 12 травня ц. р., виступив проти міжнародного комунізму за його становище супроти Юґославії і її режиму. Вправді Неру застерігся, що він не хоче займати в спорі між Москвою і Бєоградом нічиєї сторони, однак зміст його промови не залишив ніяких сумнівів, що його симпатії по стороні Юґославії і Тіта. Він звернув увагу, що в останніх роках заходили зміни, що їх одні називали лібералізацією, інші демократизацією, знову ще інші „сотнями квітів, що цвили, і сотнями думок, що виринали". „Усе це діялось. Після того почався відворотний процес і квіти стали хабаззям, призначеним на смітник". Неру звернув увагу, що в минулому місяці індійські комуністи вислали до Тіта депешу з привітанням. В два чи три тижні пізніше, коли індійські комуністи зміркували, що в Москві не похвалюють Тіта, вони вислали інше письмо, в якому натавровували політику Тіта. Неру добачив у цій суперечній дії індійських комуністів наявний доказ, що вони не мають власного центру диспозиції, а слухають чинників з-закордону. Він назвав це одверто „втручанням у чужі справи". Завваги Неру, висловлені перед 500 індійськими політиками, викликали велику увагу з огляду на авторитет індійського прем'єра і на факт, що Совєти покликаються раз-у-раз на свою приязнь з Індією та на авторитет Індії.

У СВІТІ

● **У Берні, в Швайцарії**, засуджено на 2½ року в'язниці колишнього поліційного урядовця Макса Ульріха, який признався, що це він заклав підслухові апарати в єгипетській амбасаді в Берні і постачав шпигунські відомості про Єгипет голові французької розвідки у Швайцарії. Ця афера набрала наприкінці 1956 р. великого розголосу. Внаслідок атак проти швайцарської поліції і судового апарату, 23 -го березня 1957 р. застрелився генеральний прокуратор Швайцарії Рене Дібуа, зверхник Макса Ульріха.

● **Столиця Ливану**, Бейрут, зодягла жалібні шати під час похорону журналіста Нанніба Метні, видавця й редактора щоденника „Телеграф", що його застрелено на вулиці, коли він ішов додому з редакції. Нассіб Метні, колишній друкарський складач, був одним із лідерів опозиції до теперішнього прозахіднього режиму в Ливані, але він палко заперечував, що був комуністом чи симпатизував з комуністами. Чотири колишні прем'єри Ливану і міністер закордонних справ в теперішньому уряді висловили вдові убитого співчуття.

● **У Совєтському Союзі** відбудеться від 15 до 26 січня 1959 р. загальний перепис населення. Останній перепис відбувся там 20 років тому. Квестіонар охоплюватиме 15 запитів — призвище, вік, освіта, „соціяльна група", праця, і т. д. Перепис переводитимуть шістьсот тисяч службовців, які здебільша будуть теж шпигунами-донощиками.

● **У Лондоні** продано з авкціону за 105,840 дол. образ, за який заплачено в 1888 р. тільки 90 дол. В міжчасі фахівці встановили, що це образ славного еспанського маляра, походженням з Крети, Ель Греко, з кінця 16 і початку 17 сторіччя. Образ був власністю приватного англійського аматора-колекціонера. Купила його лондонська фірма, яка побила суперництво двох американських фірм, що торгують образами.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОГОЛОСКИ ПРО ХРУЩОВА

Останніми днями багато шуму в світі викликали ревеляційні вістки з Варшави про назрівання нового конфлікту в Кремлі, спрямованого цим разом уже проти самого Нікіти Хрущова — не тільки першого секретаря компартії СССР, але й прем'єр-міністра совєтського уряду. Якщо вірити польським ревеляціям, то в Кремлі під сучасну пору йде гостра боротьба за владу, в якій проти Хрущова стали речники сталінського курсу в партії Міхаїл Суслов, секретар і член президії ЦК комуністичної партії, і Петро Поспєлов, видатний компартійний діяч і головний редактор „Правди". Польські, а за ними й західні спостерігачі пов'язують з цією боротьбою такі події, як наради пленуму ЦК компартії, що відбулися у вівторок і середу минулого тижня і що офіційно були присвячені проблемі збільшення продукції речей широкого вжитку, і непотверджений факт приїзду до Москви В'ячеслава Молотова, здеградованого у минулому році до становища посла в Улан Баторі.

Із здогадною боротьбою в Кремлі пов'язують на Заході також справу совєтсько-юґославського конфлікту, поглибленого в останній час пресовою полемікою між Москвою та її сателітами, з одного боку, і юґославською комуністичною партією, з другого, і загостреного особливо ж відкликанням плянованих відвідин марш. Ворошилова в Юґославії. Згідно з повідомленнями з Варшави сталіністи в ЦК компартії рішуче виступили проти примирливої політики Хрущова у відношенні до Юґославії і зажадали „прикликати до порядку" Юґославію, а якщо вона на це не піде, порвати з нею взаємини — так само, як це зробив Сталін в 1948 році. Рішучого засудження Юґославії і розриву з нею вимагають нібито китайські комуністи, пресові органи яких виступили недавно з дуже гострою критикою Юґославії і маршала Тіта.

Всі ці ревеляції покищо не підтверджені ніякими конкретними даними. Деякі події в совєтській дійсності заперечують навіть існування такого внутрішнього конфлікту. В неділю 11 квітня Хрущов, як завжди усміхнений і певний себе, виступив у Москві на відкритті сільсько-господарської виставки, виголосивши одну із чергових своїх багатословних промов, а по полудні того ж дня разом з Мікояном, Кириченком і Мацкевичем був присутній на кінських перегонах на московському гіподромі. З другого боку, московська „Правда", передруковуючи в четвер минулого тижня гостру статтю однієї із чехословацьких газет проти Тіта, подала в цьому ж таки числі на першій сторінці привітальну телеграму, переслану Хрущовим на адресу Тіта з приводу конґресу в Любляні із побажанням „дальших успіхів" та „сподівання" дальшого закріплення „юґославсько-совєтської дружби". Водночас в цьому ж числі „Правди" появилося повідомлення про ревізиту юґославської фльоти в Совєтському Союзі. Якщо до цього додати ще виступ ідеологічного органу московської компартії „Комуніст" в обороні ... юґославської компартії проти атак комуно-китайської преси, то єдиним висновком з усього цього міг би бути хіба тільки факт деякої розбіжности у ставленні тих чи інших комуністичних країн до тітоїзму.

Можливість внутрішнього конфлікту у совєтській верхівці не виключена, особливо в сьогоднішній ситуації, коли Хрущов став виключним диктатором Совєтського Союзу і коли члени зліквідованої ним „антипартійної групи", що складалася із найнебезпечніших для нього конкурентів, живуть і мають якусь можливість впливати через своїх прихильників на розвиток подій у проводі КПСС. Все ж таки, під сучасну пору, треба думати, сподіванки на якісь кардинальні зміни передчасні. Хрущов надто добре приготовився до здійсненого ним „єдиновластя" і досить міцно сидить у сідлі, щоб дати себе так легко зіпхнути на підрядне становище, а то й у небуття.

Тому мають рацію також ті з американських політиків і публіцистів, які перестерігають проти безкритичного сприймання всяких вісток та ревеляцій про опозицію проти Хрущова і водночас звертають увагу, що поширювання вісток про здогадні розбіжності в совєтській верхівці, зокрема підкреслювання опозиції сталінців проти Хрущова і представлювання Хрущова, як „ліберально настроєного" і тому сприйнятливого для Заходу державного мужа, може бути черговим пропаґандивним трюком Москви, розрахованим на приспання чуйности вільного світу.

І Ленін, і Сталін, і Хрущов, хоч вирішували інколи своїм особистим впливом такі чи інші ходи у внутрішній політиці Москви, ніколи не були єдиновирішальними чинниками в цій політиці, що її, з одного боку, визначали завжди традиційні цілі московського імперіялізму, а з другого — „заповітна" мета російського комунізму: опанування світу.

ЯКБИ МАРКС ПРИЇХАВ ДО МОСКВИ...

За сорок років існування большевицької влади появилось у світі чимало завваг на тему розбіжностей між теорією комунізму в „Капіталі" Карла Маркса і практикою комуністичного устрою, здвигненого московськими большевиками. Ось недавно Мілован Джілас за свою книжку „Нова кляса" заплатив довгими роками в'язниці. На цю саму тему появилась також велика стаття в недільному додатку до „Ню Йорк Таймсу" з 27 квітня ц. р. пера Томаса П. Вітні, коментатора закордонних подій аґенції „Ассошієйтед Пресс", який після останньої війни дев'five років перебував у Москві, як дипломат і кореспондент названої аґенції.

Призадумуючись, що побачив би в Москві і як почував би себе Карло Маркс, коли б раптом появився тепер в столиці СССР, автор думає, що первісне захоплення Маркса величезною кількістю його портретів, які красуються там на кожному кроці, ступнево зникало б і замінювалось щораз більшим збентеженням, в міру того, як ставив би він запити совєтським правителям і сірим мешканцям країни. Найбільшим щастям Хрущова і його колеґ автор уважає те, що Маркс і Енґельс — мертві, і що можна прикриватись їхнім авторитетом так само, як це робиться з накручуваними на всі лади, відповідно до коньюнктурної потреби, авторитетами Леніна й Сталіна.

Основна теза Маркса полягає в тому, що комуністичне суспільство настане внаслідок міжнародної революції робітників, які скасують приватну власність, захоплять усі засоби продукції і зосередять їх в руках держави, як тимчасового диктатора-експонента пролетаріяту. Внаслідок цього — казав Маркс — зникнуть клясові різниці, а з ходом часу завмиратиме й сама держава. Робітники спершу діставатимуть компенсацію за свою працю відповідно до її ефективности та життьових вимог. Таким чином експлуатація одних людей іншими людьми закінчиться. „На місце старого буржуазного суспільства — писав Карло Маркс — з його клясами і клясовими антагонізмами, постане об'єднання, в якому вільний розвиток одиниці буде передумовою для вільного розвитку загалу". А Енґельс в „Комуністичному Маніфесті" з 1848 року твердив, що коли пролетаріят знищить панування буржуазної кляси, скасує передумови для клясових антагонізмів і для існування кляс взагалі, то він „тим самим скасує власну зверхність, як кляси"...

Томас Вітні, наводячи ці й інші подібні цитати з „Капіталу" та „Комуністичного Маніфесту", доказує на совєтських прикладах, що ця теорія виставлена на трагічний глум. Почалося з того, що революцію зроблено не в найбільш упромисловленій країні, як передбачав Маркс, а в найбільш відсталій. І не робітники робили революцію проти буржуазії, а большевики перебрали революцію, що її розпочали були інші проти царського режиму. Це була не міжнародна робітнича революція, а російська з російськими цілями. Найбільше в Совєтах впадає в очі сама різниця між існуючими там клясами: людьми багатими й бідаками. Вища кляса гарно одягається, має авта і доми в місті й на селі, купує, що хоче, і не займається працею рук. Є в СССР упривілейована партійна верхівка, є „начальнікі" і „подчіньонніє", є кляса, яка має власть, і є маси, які мусять критися з своїми думками і волею. Існування в СССР вищої кляси це такий наявний і безспірний факт, — каже американський автор, — що ніякі заперечування „Правди" і Хрущова не можуть його спростувати.

Ще гостріше заперечує совєтська практика теорії комуністичних півбожків про зникання держави. „Ніколи у всесвітній історії не було такої ґрандіозної державної машини, як в СССР. Число її бюрократії йде в мільйони. Її армія і поліція — найбільші, які будь-коли в світі існували за мирного часу. Замість „зникання" чи „завмирання" — держава зростає там з кожним роком. Совєтські правителі виправдують це — „капіталістичним оточенням"... Винагороджують в СССР людей не за індивідуальною вартістю робітника-продуцента, а відповідно до щаблів бюрократичної драбини, яка своїм характером не має нічого спільного з марксистською доктриною. Різниця між річними заробітками різних категорій працюючих в СССР хитається від 3,600 до мільйона і більше рублів...

Енґельс писав про те, що в соціялістичному суспільстві раз на завжди будуть зліквідовані експлуатація, гніт, клясові різниці й клясова боротьба, — а проте, ніде в світі не було й нема такої експлуатують: безпосередньо, як в Совєтах. Вітні описує відому систему мізерної винагороди за працю неспівмірно високих цін за плоди рук колгоспників і робітників, яких, таким чином, подвійно експлоатують: безпосередньо, як продуцентів, і посередньо, як споживачів харчів і товарів, проданих їм державою. Капітал, що його таким чином збирає держава, іде на: 1. забезпечення життьових вигід панівній клясі, 2. розбудову велетенської військової машини, потрібної для експансивно-імперіялістичних цілей держави і 3. інвестиції у важкий промисл, потрібні для зброєння і дальшої індустріялізації. Автор навіть не старається доказувати наявности системи терору й насильства, на якій опертий совєтський устрій, а покликається тільки на найголовнішу в останніх роках подію — здавлення революції на Мадярщині.

„Проте, — закінчує свої міркування Томас Вітні, — це правда, що большевицьку революцію можна міряти подекуди мірилом Карла Маркса. Це ж мірило, що його приймають усі марксисти, між ними й совєтські. Ото ж і навчання Карла Маркса можна подекуди оцінювати крізь призму большевицької революції. Суттю такої оцінки мусить бути висновок, що Маркс грубо помилявся, коли твердив, що, скориставши з насильства, як тимчасового засобу, можна буде зректися його, коли воно принесе загальну користь. Він помилявся, коли думав, що така революція може сплодити щось інше, як тільки ще більше насильство, ще більшу експлуатацію і ще більший гніт, аніж перед тим". І єдина користь з большевицької революції — закінчує автор — буде та, що колись в майбутньому народи Совєтського Союзу і решти світу навчаться на тому трагічному парадоксі (що його являє комуністична теорія і практика), що вся ця доктрина наскрізь фальшива, нереальна й утопійна.

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ

Лондон. — Друга світова війна була дуже багата на різні трагічні і фантастичні події і пригоди. Одною з найбільш фантастичних і разом трагічних пригод була та, про яку оповідає книжка, що тільки вийшла в одній лондонській видавництві. Автор — А. Вайсберґ, назва книжки „Едвокейт фор ди дед".

Вайсберґ оповідає історію з уст мадярського жида Иоеля Бранда, який мав нагоду вести переговори з представниками начальника німецького ґестапо — Гімлера в 1944 році. Переговори почалися в Будапешті зовсім „діловим способом": німецькі нацисти пропонували дарувати життя одному мільйонові жидів в Европі, якщо жидівські організації добються у Союзних Держав, щоб дали за це для Німеччини 10.000 тягарових автомобілів. При тім нацисти забезпечували „словом чести", що ті тягарові авта будуть ужиті тільки на німецькому східньому фронті, отож проти совєтських армій.

И. Бранд, після деяких сумнівів, взявся до цієї справи. Він хотів переконати світову жидівську організацію (її представників у Швайцарії) і уряди західніх великодержав, щоб вступити в переговори в цій справі з представниками ґестапо. И. Бранд полетів із Будапешту з темною особою — Банді Ґросом, аґентом різних розвідок, в Царгород. Потім він попав у Палестину, де його заарештувала британська адміністрація, як людину підозрілу, і жидівська аґенція не могла його визволити. И. Бранд обвинувачує уряди західніх держав та представників жидівської аґенції, що не прийняли поважно пропозиції ґестапо і дали загинути мільйонові жидів з рук нацистів.

Чи була пропозиція Гімлера міняти людей за тягарові автомобілі реальна? Очевидно, не була. Західні уряди не могли дати німцям 10,000 тягарових автомобілів, бо про трансакцію скоро дізналась би Москва, і наслідки цього трудно навіть передбачити. Друге: „слово чести" аґентів Гімлера зовсім не давало ґарантій, що ті тягарові автомобілі не були б ужиті і проти армій західніх держав. У всякім разі — така трансакція ще на деякий час продовжила б війну, без певности, що Гімлер подарує життя мільйонові жидів, які були в руках ґестапо.

Сам И. Бранд розкриває таємницю „торговлі людьми", в якій він брав участь. Бо, як він зазначає, в Царгороді йому сказав Банді Ґрос, що його, Бранда, уживають як „прикриття", а в дійсності Ґрос мав доручення від ґестапо запропонувати західнім державам сепаратний мир з Німеччиною.

Що це було так, є немало доказів з років другої світової війни. Бранд, однак, лишається при своїй вірі, що можна було б переговорами з нацистами урятувати хоч частину жидів, яких ґестапо призначило на знищення. Однак факти показують, що „слово чести" ґестапівців не мало ніякої вартости, бо вже в той момент, як Бранд покинув Будапешт, на Мадярщині почали масами вивозити жидів у концентраційні табори, де їх душили в газових камерах і палили. Про це негайно довідалася розвідка західніх держав, і тому до пропозицій ґестапо, переданих через Бранда, поставилися на Заході з недовір'ям і підозрінням. Можна зрозуміти трагічні переживання Бранда, якого задержали в Палестині, і він не міг нічого допомогти своїм людям під владою Німеччини. Але він і досі думає, що переговорами з аґентами ґестапо можна було б урятувати жидів із таборів смерти.

Книжка цікава, як історичний документ, особливо характеристиками представників ґестапо, з якими Бранд вів переговори. Такий Айхман, спеціяліст для нищення жидів, говорив Брандові: „Ви — жидівський ідеаліст, я німецький ідеаліст". Чи можна собі уявити більш несамовите уживання слова „ідеаліст". Це той „ідеаліст" Айхман, що холоднокровно посилав мільйони людей на смерть у газових камерах тільки за те, що вони не належали до німецької породи... Опис задушування газом в камерах табору смерти і „ділове використання" трупів (золоті зуби і попіл) — лишає в душі тяжкий осуд: до чого може упасти людина, якій, згідно з словами Біблії, Бог дав душу „розумну і безсмертну"... Книжку Вайсберґа читається як фантастична повість.

П. А.

Генерал Крісі плянує виграти війну без вбивання і калічення людей

Вашинґтон. — Комісія Видатків в Палаті Репрезентантів опублікувала зцензуровані зізнання генерал майора Вільяма М. Крісі, який плянує війну без вбивання і калічення людей. На думку цього генерала треба випробувати такі бацилі і ліки, які послаблювали б на короткий час ворожі збройні сили, або робили їх апатичними, тоді можна б виґравати так звані малі війни та мати перемоги під час великої війни, зовсім не вбиваючи людей. „Коли б нам так вдалося випродукувати такий лік, який на короткий час осліплював би ворожих вояків, — то це був би ідеальний спосіб виграти війну, нікого не вбиваючи, ані не ранячи". Генерал Крісі сказав, що після закінчення другої світової війни комуністи вели 8 малих воєн, не боячись нашої атомової зброї. На жаль, твердив той генерал, вільний світ не виграв ні однієї з тих малих воєн. Тому треба б подумати про нову зброю для нових малих воєн.

Піхота домагається атомової зброї

Вашинґтон. — Армійські фахівці від зброї плянують випродукувати для піхоти атомову зброю, яку міг би нести піхотинець на фронт і там з неї стріляти. Ця зброя була б менша волейболового м'яча, але її нищівна сила була б рівна тисячам вибухового матеріялу ТНТ. Армійські фахівці переконані, що немає таких перешкод для випробування такої малої зброї, бо тенденція в продукції атомової зброї йде від великого до малого. Але є в цій ділянці інша перешкода. Летунство заявляє, що не можна витрачати плютоній на продукцію коли ще не випродуковано малої зброї для піхоти тоді, потрібної кількости великої атомової зброї, потрібної для летунства.

Осип Залеський

ВАСИЛЬ БАРВІНСЬКИЙ

Нова доба в історії української музики на західньо-українських землях датується від виступу двох композиторів, які випровадили українську музику з галицького загумінку в широкий світ і спрямували її на нові рейки, злучивши в такий спосіб творчість нової ґенерації наших музик з загально-европейською музикою. Перший з них — це Станислав Людкевич, народжений 1879-го року, другий — Василь Барвінський, який цього року закінчив сімдесят років життя.

Василь Барвінський, син відомого громадського діяча і політика, члена австрійського парляменту і палати панів, Олександра Барвінського (помер у Львові 1927 року), народився 20 лютого 1888 року в Тернополі, де його батько був професором учительського семинару. З переїздом батьків у Львів, починається музична освіта Василя Барвінського у львівській консерваторії у проф. Курца, а продовжується, по закінченні гімназії, в Празі у проф. Гольфельда (фортепіяно) і В. Новака (композиція). Закінчивши музичну освіту, повертається Барвінський в 1916 року у Львів, де стає директором Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка, на місце С. Людкевича, який, як австрійський старшина, перебував у російському полоні. Крім управи Музичного Інституту, вчив Барвінський гри на фортепіяні і теоретичних предметів аж до 1939 року. За першої окупації західньо-українських земель Совєтами, а також за німецького „визволення" був директором Львівської консерваторії. За другої совєтської окупації був арештований і засуджений на висилку в концентраційний табір. По відбутті десятирічного заслання вийшов „на волю" хворий і душевно заломаний. Як управитель і вчитель Музичного Інституту, поклав Барвінський великі заслуги в розбудові музичного шкільництва. Під його кермою Музичний Інститут розвинувся до значення поважної музичної школи з повною консерваторійною програмою та фаховим учительським складом. Та не тільки Львівський Музичний Інститут, як централя, але також всі його філії по більших містах Галичини стояли на високому навчальному рівні, що виявилося хоча б у тому, що польська влада, яка ніколи не ставилася прихильно до українського шкільництва, мусіла признати їм деякі права державних шкіл. З усіх цих музичних шкіл вийшло чимало фахово підготованих учителів музики і музичних виконавців, які чи то на батьківщині, чи в розсіянні по всьому світу служать музичному мистецтву.

Як композитор, дав В. Барвінський початок новому напрямкові у творчості західньо-українських композиторів, який засновується на національному первні, що пробивається у підборі музичних тем, взятих з народної музики. Музичний стиль Барвінського зближений до імпресіонізму, а проявляється він головно в його інструментальних творах, які є основною ділянкою його творчости. Вичислити твори Барвінського немає змоги у короткій часописній статті, тим більше, що невідомо, які його твори постали в останньому часі. Тут згадаю тільки про найважливіші ділянки його творчости. Одним з перших зрілих творів є його „Українська рапсодія", виконана вперше на концерті в честь Т. Шевченка у Відні в 1915 році оркестрою віденських „тонкінстлерів". З інших інструментальних творів треба назвати фортепіяновий концерт з оркестрою, фортепіянове тріо, смичкові квартети, секстет, соната, варіяції і сюїта для челя з фортепіяном, твори для скрипки та численні твори для фортепіяна як прелюди, цикл „Любов", мініятюри та твори для молоді. Деякі з цих творів видані у Львові, деякі на чужині (Універзаль Едіціон у Відні, Українська Накладня в Берліні, Музичне видавництво в Ню Йорку). Хорові твори, обробки українських народних пісень та сольоспіви — це вокальна ділянка творчости Барвінського. Статті на музичні теми та рецензії з концертів в українській пресі доповнюють всебічність його музичної праці.

У сімдесятліття життьового шляху та сорокп'ятиріччя творчої праці Василя Барвінського з українських сердець пливе щире побажання великому музиці: прожити, поки Бог призначив віку, в здоров'ї, спокої та творчій праці.

ДУМИ В'ЯЗНЯ

Шелестять сторінки моїх днів
І цвітуть, одцвітають хвилини,
Білим цвітом вишневих садів
В синюбезвість замріяно линуть.

Я не знаю, коли і в чиї
Ніжним цвітом насиплю долоні,
Одцвітають хвилини мої,
Одлітають зажурені й сонні.

Не до мене, напевно, в сні
Щось шепочуть листки тополині,
Місяць голову хмарою вкрив,
Вартовий — силуетом синім...

1928 р. С. Д-КО

М. Л-а

О. КОБЕЦЬ

(4)

Українська Центральна Рада організувала оборону Києва проти наїзду большевиків. Напередодні вимаршу української молоді Києва на фронт — на курсах, на яких вчився О. Кобець, з'явився представник Центральної Ради (військовик), з'ясував студентам грізну ситуацію і закликав їх стати на оборону столиці. Студенти, а було їх 250-300, майже одноголосно (один студент був проти) підтримали заклик українського вояка і віддали себе у розпорядження Центральної Ради. (Не всі, як виявилося зголосилися на другий день на призначений пункт, бо цілий відділ, який вирушив на фронт і прийняв бій під Крутами, а до якого увійшли теж і студенти інших шкіл, не начислював більше, як три сотні). На захист столиці зголосився і О. Кобець. На фронт під Крути, однак, не поїхав. О. Кобець, одержав наказ змобілізувати всіх здатних носити зброю працівників для охорони харчових магазинів, наражених на грабежі збоку різних банд. О. Кобця приділено до цього відділу. Про трагічний бій під Крутами написав пізніше два вірші. Ось один з них:

Надворі холодна,
суворa зима,
І вчора сказали у школі:
„Під брамми столиці їх
сунеться тьма —
Душителів нашої Волі..."

Удома дбайливо книжки
посклaдав:
„Вернусь, —
буде час для науки..."
І вперше в житті
по-військовому взяв
Військову рушницю у руки.

У матері сліз не було на виду:
Дістала вовняну хустину,
І ніжно закутала шию худу:
„Щоб не простудивсь,
часом сину..."

Як бруками рідного міста
ступав
(Тричвертімільйонного
міста!)
В загоні ні разу
ніхто не спитав:
„Чому нас іде тільки триста?"

А там за Дніпром —
рівнина-рівнина...
Та й снігу ж...
ой, понамітало!..
І суне зажерлива, мов сарана,
Ворожа московська навала...

Ні шанців, ні пригорбів
для прикриття,
А їх же по двадцять
на брата...
Ой, дорого мусіли
кожне життя,
Життя українське продати!

Як леви боролись...;
Завзяття в серцях...
Чому ж їм набоїв забракло?!
„В баґнети!" —
і поле Крутянське в снігах
Ворожою кров'ю набрякло.

Чорнів-червонів
потолочений сніг.
День славу писав Україні:
Боролись, аж поки
останнім поліг
Юнак у вовняній хустині...

Вищу освіту закінчив О. Кобець уже при большевиках у Вищому Економічному Інституті. До 1925 р. жив у Києві, а потім переїхав до Харкова. Працював здебільша як редактор.

Літературна творчість за час большевицької окупації — різноманітна. З моментом організації українських оперних театрів — взявся за переклади чужих опер на українську мову. В роках від 1925 до 1940 таких перекладів виготовив понад 50. Були це опери німецькі, французькі, італійські, російські. Перекладав оперети (коло 15), різного роду пісні та романси, якими заповнювались програми радіовисилень на Україні. З важливіших перекладів красного письменства слід назвати: „Анну Кареніну", „Війну і мир" Толстого та твори Ґорького.

Багатий теж і розділ оригінальних творів. Ось побіжний їх перегляд: більший роман „Коли вишні цвітуть" (недрукований), книжечки для дітей — „Снігурі", „Сова", „Про золотого зайчика", „Борис-малярчук" та ін.

Майже кожне число гумористичного журналу „Червоний перець" приносило актуальні сатиричні фейлетони, а ліричні поезії О. Кобця розкинені по різних газетах і журналах під кількома псевдонімами. Написав теж кілька кіносценаріїв. За двома з них були виготовлені кінокартини, а саме: „Люлі-люлі, дитино" та „Червона хустина". Останній фільм — хоч був готовий — не висвітлювався через „націоналістичні ухили". Перу О. Кобця належать теж численні критичні літературні статті та рецензії, як теж статті на економічні теми. Серед такої кипучої праці застала поета-письменника друга світова війна.

На питання, як йому пощастило врятуватися від бистрого ока НКВД в обстановці такого жахливого терору, який лютував на Україні, О. Кобець оповідає:

„І в найлютішій війні гинуть не всі. І коли серед бурхливих хвиль океану йде на дно корабель, — і там якомусь відсоткові пасажирів пощастить інколи врятуватись. Випадок, чи Боже Провидіння? Сотні разів і надо мною висів „караючий меч пролетарського кривосуддя", але щоразу „чаша сія" якось минала мене, без ніяких заходів з мого боку, крім хіба мовчазної молитви. Моя життьова філософія: „не роби нікому злого, то й тобі не зроблять", та гаряча, глибока віра в Бога, в остаточне торжество Правди і Справедливости на землі, провели мене цілого й ненарушеного через фронти імперіялістичної війни і через пекло садистичного терору загарбників моєї рідної землі".

Згідно з наказом совєтської влади, О. Кобець, як і всі інші українські письменники, повинен був евакуюватися перед німцями на схід. Він, однак, цього не зробив і залишився на Україні. За це був виданий на нього заочний присуд смерти, подібно, як на Аркадія Любченка. Це й було причиною, що О. Кобець подався в 1943 р. на еміґрацію перед новим приходом большевиків.

Втрата Батьківщини... Чи можливо, щоб такий трагічний момент не знайшов свого вияву в поетичній формі в еміґранта-поета? Ні! Втрата батьківщини залишила в О. Кобця глибокий слід:

Весь скарб у вузличках;
підтоптане осля,
Весь одяг на собі,
сандалі дерев'яні;
І на руках дрімає
мирно Немовля...
А спереду — світи
далекі і незнані,

А спереду — земля
ворожа і чужа,
Пустельний шлях
пісками... Але, може,
Ти збережеш Їх
від кривавого ножа,
Від люті Ірода-царя,
Могутній Боже!

О, Боже, дай Дитині
вижить і зрости,
Щоб час призначений,
коли пролинуть роки,
З гріхами світу міг
Голгофну путь пройти
Єдинородний Він,
як прорекли пророки.

Весь скарб у вузликах;
маленькі саночки,
Весь одяг на собі,
обмотки ганчірняні;
глибокий сніг, і в ньому
грузнуть два синки,
Із рідної землі
в світи з батьками гнані.

А спереду
чужі краї, чужа земля,
Далека путь снігами...
Але, може,
Ти збережеш їх
від тирана із Кремля,
Від Ірода новітнього,
Могутній Боже?!

О, Боже! Дай і їм
притулок віднайти
На чужині,
щоб в призначену годину
І їм свою Голгофну
хресну путь пройти
За матір скривджену,
за рідну Україну!

(„Втікачі")

На деякий час О. Кобець задержався з родиною ще в Галичині: у Львові і Станис-

(Закінчення на стор. 4-ій)

В. Несторович

ЛІРА ОРФЕЯ

У своїй лектурі я наткнувся на думку визначного німецького філософа, що мав великий вплив на Гете, — Йогана Готфріда Гердера, яка (може через актуальні асоціяції) в мене глибше застрягла: **„Ліра Орфея, сказав він, більш заслужилася для людства як довбня Геракля".**

Геракль, син Зевса, за назвою римлян Геркулес, увійшов в історію як втілення фізичної сили, як поборник хижих потвор. Інша постать грецької мітології, Орфей, леґендарно зв'язаний з Аполлоном і з музами. Звуками своєї ліри він упокорював дикі бестії, розчулював мертву природу і навіть грізного Плютона в „царстві тіней" (в Гадесі) так зворушив своєю музикою, що той повернув йому до життя на „білому світі" покійну його дружину.

Цитат Гердера виринув у моїй пам'яті коли я йшов на вечір, що його влаштував 27 квітня в будинку СУМА - Орлик з нагоди 35-річчя Капелі Бандуристів місцевий „Збірковий Комітет" світового турне капелян, чи пак покликаний ним для цього діловий комітет.

Асоціяція в мене була виразна: **ліра Орфея і бандури наших капелян.**

Навіть Москва, що устами Сталіна, кепкуючи, питалася, „скільки дивізій має римський Папа?" (це було, коли Черчил на спільній конференції заявив з якогось приводу, що Папа з цим не погодиться) і підкреслила тим виключність арґументу „довбні Геракля", навіть оця Москва залюбки послуговується тепер у світовій пропаґанді **„лірою Орфея" (т. зв. „культурний обмін").**

Ціллю згаданого вечора було пожвавити творення матеріяльної бази для світового турне Капелі, збільшити кількість „апостолів" цієї важливої справи. Це й зазначив голова ділового комітету д-р С. Горак у своїй вступній промові, підкресливши ролю Капелі в її минулому й прийдешньому.

Вечір заплянована в 3-ох частинах: концерт, бенкет і танці. І з приємністю відзначимо, що з усіх цих, таких різних, частин склалася гарна і гармонійна цілість рідкісної імпрези, в якій взяло участь майже 300 осіб.

Занотовуючи найважніше, спинимося при мистецькій частині.

Виступ трьох **корифеїв** Капелі, Йосифа Панасенка, Григора Назаренка і Павла Міняйла, в сольових партіях і в тріо на тлі двох бандур, якими вдекоровано авансцену, — одна з 1923 р. у терновому вінку, а друга з 1958 р. у вінку з квітів, — мав направду зворушливу вимову. Троянди, що їх вручили дівчатка цим корифеям, після коротких, але сердечних слів Марії Погорілої з її подякою та побажаннями „черговий ювілей" святкувати вже в Києві, були тільки скромним натяком на заслужену врочистість.

Дальші два групові виступи виявили важливі риси з діяльности бандуристів.

Зорганізований і вишколений Іваном Китастим **жіночий ансамбль**, слухово і зорово (вперше однаковий стрій і довгі чорні спідниці й білі, вишивані блюзки) зробив помітне враження. Вокально він був на висоті і захопив авдиторію. Досі він тільки зрідка появлявся на естрадах. Як довідуємось, він уже охрещений іменем славної Лесі Українки і має пильно попрацювати над новим репертуаром, щоб згодом рушити навіть поза межі Дітройту. — А перший виступ **капелі бандуристок СУМА,** що їх вишколює П. Потапенко з Капелі ім. Т. Шевченка, дав доказ дбайливости за доріст, який, як у багатьох ділянках нашого життя, є цілою проблемою (напр., хлопців досі не вдалося притягнути до гри на бандурах). Отож 20 співачок, з чого 10 з бандурами (на жаль позиченими, бо висока ціна вирібників є для них недоступна), в народних строях, з добрими, свіжими голосами, — це неабияка запорука, що кобзарська майбутність у нас не така вже безвиглядна. Тому й авдиторія не тільки любувалася їх співом, але й раділа, що рід бандуристів не переведеться. Жаль, що задля браку місця не можу ні розглянути репертуарів жіночого ансамблю і юних бандуристок, ні подати імена солісток.

Останнім виступив квартет бандуристів (кер. Потапенко). З кількох пісень особливо подобались веселі коломийкові куплети, що їх з бравурою співали за чергою сольо в супроводі бандур.

Бенкет — це головним чином жертвенна праця пань, голови Леонтини Галяженко, Софії Шумило й інших, особливо дружин бандуристів. Започаткував його молитвою і промовою о. прот. Лящук. Тостмайстром був п. М. Кавка. Та значення його не в кулінарних витребеньках, а в тій святковій тонації, в якій лунали численні привіти представників різних громадських установ. Тенор промов, висока оцінка Капелі, розуміння ваги запляованого европейського турне, начеб то запевнювали, що Дітройт збере 5,000 дол., які на нього припадають, і будили надію, що теж інші осередки Америки й Канади не відстануть у жертвенності. Ми не спроможні подати тут імена бесідників і думки, висловлені ними. Багато цікавого сказано і багато палкої віри заманіфестовано. Інж. А. Мілянич, голова централі Т-ва Приятелів Капелі, подав приявним кілька актуальних інформацій, які варто подати теж у пресі. Отож турне повинно початись у жовтні ц. р. Імпресаріо — бельгієць має контракти в 11 державах. Для збирання потрібних фондів розіслано понад 50,000 листів, але відгук на них покищо не дуже задовільний. В дотеперішній збірці, яка дала около 17 тисяч долярів, Дітройт є на 3-му місці, а організаційно, на 1-му.

Під час бенкету склав дехто свої пожертви. І так: п. Т. Цимбал (голова СУК і П.) 120 дол., п-ство Майк і Марта Віхорек — 100 дол., пп. І. Журківський і В. Списарчук (ф-ма „Укр. Мануфакт. Крамниця") — 50 дол., Братство І. Дивізії УНА — 10 дол., УСС — 10 дол. З палкости промов можна вносити, що й інші установи та особи сповнять незабаром свій почесний обов'язок жертводавців.

Цей пам'ятний вечір закінчився загальними танцями при звуках оркестри „Зоря", яка за свій виступ не взяла ніякої плати. З уваги на малий розмір сцени одну точку мистецької програми виконано вже в залі. Це п. Іванна Драґинда вивела зі своїми 3-ма учницями танок „гуцулка". Барвисті гуцульські строї танцюристок і ефектовний танок, зокрема мистецька, просто балетна креація самої провідниці, заслуженої пропаґандистки укр. нац. танків і пісанок серед американців, зібрали гучні оплески одушевлених глядачів.

Коли в саму північ розплились приявні в сумерках вулиць, мабуть не лиш мені в душі бреніли ще звуки бандур, що мають понести в широкий світ разом з красою нашої пісні ім'я України і доказати правду слів філософа Гердера про заслуги ліри Орфея, цим разом у примінені до нашої батьківщини.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Йонкерс, Н. Й.

Шевченківський концерт

відбувся 6-го квітня в шкільній авдиторії при укр. кат. парохії. Доповіді виголосили д-р Р. Борковський по українськи, уч. Денис Химець — по англійськи. В артистичній частині виступили п-ні Сохан зі сольоспівом та оркестра СУМА з Джерзі Ситі під дир. п. Кулинича. Учениці С. Черевко та Люба Гіль деклямували. Юний СУМА під кер. п. Марії Саламон виконали вправи до пісні „Боже Великий".

Жінка головою Ветеранів УПА.

На Загальних Зборах Т-ва б. вояків УПА вибрано головою п. Марію Кульчицьку, яка бере живу участь в житті нашої громади.

Лемківські Вісті.

У квітні ц. р. появилося перше число „Лемківських Вістей", видаваних Відділом Організації Оборони Лемківщини в Йонкерсі, Н. Й. Газета є присвячена справам лемків в краю і тут в Америці. Зредаґував це число п. С. Женецький. Газета буде виходити покищо неперіодично. Вона вже своїм першим числом викликала велике заінтересування і реакцію і серед лемків-українців як і лемків-русинів та тих наліво. Це є велика противага до „Карпатської Руси", видаваної тут „Лемкосоюзом".

Ревія — мінстрель.

Під спонзоруванням укр. кат. парохії спеціяльний ревійовий комітет з п. Джаном Дуряком на чолі виставляв через 3 дні від 18—20 квітня велику ревію-мінстрель. Всі виставки вийшли імпозантно на високому технічному і мистецькому рівні. Всі точки були гарно опрацьовані і гарно виконані. Не було „слабих" місць. В програмі виступали наші аматори з п. Дуряком на першому місці, як рівнож запрошені аматори сусідніх парохій та словаків. Такої вистави може не повстидатися навіть нюйоркська громада. Належиться велике признання незмордованому п. Дурякові, який був душею і мотором цієї імпрези як і технічному директорові п-і А. Мацурик. Конферансієром був п. Черко. Одиноке зауваження — то брак точок в українській мові, яке напевно на другий рік буде узгляднене. Дохід з імпрези є призначений на сплату морґеджу парохіяльної школи.

Аванс п. Р. Федірки.

П. Р. Федірка отримав цього місяця аванс на поручника (*лейтенанта*) місьної поліції. Здається, що це є найвища ранґа, яку хтонебудь з нашого походження в Йонкерсі отримав. Бажаємо йому ще дальших успіхів.

10-ліття прибуття нових імігрантів.

Старанням Комітету Дому СУМА, який очолює діяльність 4-ох організацій новоприбулих, а то ООЧСУ, СУМА, Ветеранів УПА та Жіночого Клюбу, відзначено 10-ліття прибуття перших нових імігрантів святочним обідом у власній залі. 27-го квітня в день той була відправлена Служба Божа в намірені новоприбулих.

По відіграні обох національних гимнів, о. Мудрий, сотр. нашої парафії, відмовив молитви, голова комітету мґр. В. Черевко відкрив церемонію привітальною промовою в англійській мові, а д-р Кіналь в українській мові. Серед запрошених почесних гостей були посадник міста Крістен Крістензен, менеджер міста Ч. Карен, суддя Й. Тобін, представник стейт. леґіслятури М. Вилсон, та представник Міської Управи п. Дучик, Мек Спедан, М. Черіко, які виголосили короткі промови. Промовляв і перший новий імігрант в Йонкерсі і перший з нових лікарів д-р Г. Чвартацький. Товстмайстрами були д-р В. Кіналь та п. Б. Чолій.

Приявних було коло 200 осіб та 40 дітей, яким приготовано в окремій залі обід. По обіді відбулася ще забава. С. К.

Трентон, Н. Дж.

Річний Музичний Попис Відділу УМІ.

Український Музичний Інститут, Відділ в Трентоні, під керівництвом п. мґр. Ярослава Лабки влаштував 27-го квітня 1958 вдалий Перший Річний Попис із музичної праці молодих енерґічних ентузіястів. Попис відбувся в церковній залі Української Католицької Парафії в 4-ій год. по полудні.

В програму входили мелодії українських народних пісень і композиції Соневицького, Безкоровайного, Богуславського, Вовка, Фоменка та Прелюд — Степового і Такканіна - Косенка. З чужих мелодій були в програмі твори визначних композиторів — Шумана, Шуберта, Моцарта, Чайковського і інших. Програму виконували учні кляс Ю. Оранського (фортепіян) і мґр. Я. Лабки — скрипка, від найменших з підготовчого року — першого року навчання і більше заавансованих середнього курсу, та учні кляси фортепіяну УМІ з Филаделфії.

Попис почався привітальним словом зібраної публіки від керівника УМІ п. мґр. Я. Лабки, з доповненим Вступним Словом виступив п. Ю. Оранський, з'ясувавши огляд музичної праці учнів та програму.

Програму виконували учні за таким порядком: Кащук Ляриса (фортепіян) — Ой ти дівчино; Сидор Микола (скрипка) — Ой на горі сніг біленький; Гафткович Марія — (фортепіян) — Подоляночка і Про зайчика; Надраґа Уляна — (фортепіян) — Баба і курчата та Ватажок Метаатаква; Надраґа Орест — (скрипка) — Думка; Самокішин Ігор — (фортепіян) — Їхав стрілець та Індіянський танок; Скрипчук Олег — (скрипка) — Серенада; Ґоянюк Зореслава — (фортепіян) — Осінь; Татомир Христя — (скрипка — Концерт) Н 5, ч. 1 — Зайца; Ґосвич Юрко — (скрипка) — Медітейшен — Массне; а учні з Филаделфійськопго УМІ виконали — Чайківський Юрко — (фортепіян) — Прелюд і Королівський марш; Квасницький Роман — (фортепіян) — Скерцино, Веснянка; Ісаїв Юрко — (фортепіян) — Турецьке рондо; Сагатий Галина — (фортепіян) — Про чужі краї, Піжмурки, Дитина просить, Щастя, Важлива Подія, Прелюд і Токкатіна. Фінальною точкою Пастораль — Кореллі та Сициліяна — Перґолезі, гарно написався скрипковий квартет у виконанні Татомир Христі, Ґосвича Юрка, Надраґи Ореста і Скрипчука Олега.

Попис в загальному продемонстрував учнями УМІ направду велику пильність та поступ у праці, що заслуговує на похвалу кожного учня зокрема і їх учителів.

Належить також згадати й про таких учнів, які заслужили собі на окреме відзначення за вдалу музичну зручність, як Татомир Христя, Ґосвич Юрко, Надраґа Орест, Самокішин Ігор, та учні з Филаделфії — Ісаїв Юрко і Сагатий Галина. Але з-поміж надмінених чи не найбільше був нагороджений рясними оплесками Самокішин Ігор.

Великі заслуги треба приписати в цьому керівникові Відділу УМІ п. мґр. Я. Лабці, бо завдяки йому на терені Трентону заіснувала музична школа. Ми вже мали нагоду бачити й виступ молодої мандолінової оркестри під його музичним проводом, яка існує при Відділі ЮСУМА місцевого Осередку та начисляє 25 юнаків.

Учителям зложив щиру подяку від імені батьків п. Осип Ґоянюк, а на знак глибокої вдячности піднесено їм учениками дві гарні китиці квітів.

Бажаємо нашим молодим ентузіястам й надалі таких успіхів, щоб в майбутньому осягнули і віртуозних вершин для добра української музичної культури та пропаґування доброго імени української справи. А старшому громадянству бажаємо, щоб воно більше цікавилося своєю молоддю.

Дмитро Надраґа

Ню Йорк, Н. Й.

Українська молодь вчиться національних танків.

В Ню Йорку зав'язалася група молоді від 10 до 14 рр. щоб вивчати українські національні танки. Вже від декількох тижнів ведуться постійні лекції під проводом відомого знавця національних танків, д-ра Романа Петріни. Групу зорганізував та нею опікується відомий приятель молоді та ентузіяст танкового й театрального мистецтва, п. Данило Серна, який вже раніше організував подібні групи для вивчування національних танків. Амбіцією п. Серни є поширити заінтересування групи на ділянку дитячого хору під проводом відомого дириґента й вчителя музики проф. Івана Недільського та на драматичне дитяче мистецтво, згоду зайнятися яким дала відома режисерка Українського Театру Америки, п. Олімпія Добровольська. У лекціях танків бере вже участь понад 30 дітей. Записи до групи продовжуються і нових членів радо приймуть, поки група не доповниться. Записи переводяться під час лекцій групи у вівтірки в кімнаті ч. 22 в Народному Домі в Ню Йорку від год. 7—9 вечора. Беручи до уваги велике значення для національного виховання дітей наших танків, треба заохотити батьків до того, щоб вони допомагали дітям їх навчитися. Групою опікуються місцеві Відділи Українського Народного Союзу. Я. П.

Елмайра, Н. Й.

На свіжу могилу Григорія Левуша.

16-го квітня 1958 р. українська громада попращала на вічний спочинок заслуженого громадянина діяча на всіх ділянках громадського життя члена 271 Відділу УНС, Григорія Левуша. Покійний полишив в смутку дружину Теклю, 5 синів, 4 дочки і 11 внуків.

Григорій Левуш народився 7 січня 1888 р. в селі Карів, пов. Рава Руська, Західня Україна, а помер 13 квітня 1958 р. Покійний покинув свій Рідний Край, шукаючи кращої долі. По коротким побуті в Німеччині, переїхав 1910 року до Америки та поселився в Джерзі Сіті та вступив у громадську працю, а 1911 р. став членом 70 Відд. УНСоюзу. 1923 р. переїхав на постійне життя до Елмайра, Н. Й., де якраз тоді засновано 271 Відд., і став вибраним його секретарем і на тому пості працював понад 13 років, та був предсідником 5 років і занимав інші становища до кінця останнього свого життя. Він завжди дбав про добро свого Відділу, і був кілька разів делеґатом на Конвенції УНСоюзу. Також не залишав і громадської праці, будучи головою Парохіяльного дому, занимаючи пост касира Відд. УККомітеті та співпрацюючи з Відд. ЗУАДК. Одним словом висловлюся, що це одинока особа, про яку можна сказати, що була найкращим жертводавцем на усі народні цілі тут в Америці, але і поза її межами. А коли я згадував, що Він працював для добра членів УНСоюзу, то напевно згадають читачі, що УНСоюз давав йому за це винагороду. Та запевняю Вас, що Покійний по вписі члена до УНСоюзу, цю надгороду віддавав кожному членові, якого він зорганізував.

Григорій Левуш був любителем книжки, за це знає книгарня „Свободи" та ряд інших книгарень. Книжка дала йому любов, знання, пошану до свого Рідного Краю та народу. Покійний не діждався побачити волі та незалежности свого народу. Тяжка недуга, яка прикувала його 8 місяців до ліжка, не дала йому змоги продовжувати праці. Перед своєю смертю склав подяку усім тим, з якими працював понад 35 років в цій громаді. Напевно відчував, що знайдуться приятелі та зложать подяку не йому, бо вона для нього не потрібна, а для його дружини. Я в імені усіх членів 271 Відд. та Відд. УКК складаю щире співчуття для цілої родини Покійного. Хай ця вільна земля буде йому легкою. В. П. П.

І. Чопко, секр. Відд. УНС.

Нюарк, Н. Дж.

Українські учні музики здобувають найвищі оцінки

У цьогорічних загально-стейтових конкурсових авдиціях „Ґріфіт Мюзік Фовндейшен" у Нюарку для учнів фортепіяну усіх курсів, до яких зголосилося коло трьох тисяч студентів, взяло участь 24 учні д-ра А. Рудницького, з яких 14 здобуло найвищі оцінки, внаслідок чого їх зарахували до т. зв. „почесної групи" згл. до групи „почесної згадки". Серед них є одинадцять українців, а саме: Юрій Нагіриянк (Трентон), Ірка Демчишин (Раритан), Ярослав Куниця (Принстон), Богдан Пономаренко (Филаделфія) і Рута Лотоцька (Трентон); з середніх курсів: Таня Вульба (Филаделфія), Мирослава Новаківська (Филаделфія), врешті з вищих курсів: Ксеня Федорів (Филаделфія), Юрій Гнатюк (Филаделфія), Доріян Рудницький (Томс Ривер) і Дарія Новаківська (Филаделфія). З інших учнів-українців д-ра Рудницького, які взяли участь в авдиціях й осягнули високі оцінки — між „80" і „88" — є Марта Перлович (Томс Ривер), Христя Ковшевич, Любомир Лампіка, Олесь Свістель і Зенон Нагіриянк (усі з Трентону).

Внаслідок цих високих осягів здобутих своїми учнями, д-р Антін Рудницький був відзначений „Ґріфіт Мюзік Фовндейшен" спеціяльною „Почесною емблемою" для вчителів, принаймене 5 учнів яких зараховані до почесної групи.

Роздача усіх нагород учням відбудеться в залі Моск Театру в Нюарку в неділю, 8-го червня.

Г. К.

ТРИБУНА У.Н.С.

Організаційні перегони на Конвенцію

Згідно з рішенням Екзекутивного Комітету УНСоюзу, в місяці травні ц. р. ведуться „організаційні перегони" організаторів союзового членства, які закінчаться щойно на самій Конвенції, в понеділок, 26-го травня ц. р. Того дня делеґати матимуть змогу віддати привезені зі собою, здобуті в останніх днях перед Конвенцією, членські аплікації, які будуть враховані в загальне число їх здобутків в нашій конвенційній кампанії. Переможці в цій конвенційній кампанії будуть відзначені почесними грамотами, які їм будуть вручені в часі конвенційного бенкету. Треба сподіватися, що ці перегони оживлять наші змагання та допоможуть нам наблизитися до бажаної цілі: 73,000 членів УНСоюзу!

СПИСОК ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗМАГУНІВ Ч. 2
(стан з 30 квітня 1958 р.)

П. ч.	Організатор	Відділ	Місцевість	Присд. чл.
1.	Богдан Зорич	432	Торонто, Онт.	62
2.	Іван Одежинський	153	Филаделфія, Па.	43
3.	Волод. Фединський	131	Шикаго, Ілл.	19
4.	Вол. Гавриляк	316	Рачестер, Н. Й.	17
5.	Михайло Рубич	39	Сиракюз, Н. Й.	16
5.	Степан Келлер	63	Форд Сиτі, Па.	16
7.	Євген Зубальський	94	Гемтремк, Миш.	13
7.	Волтер Рефт	120	Аликвипа, Па. —	13
7.	Ол. Косіковський	341	Віндзор, Онт.	13
10.	Василь Цюпа	325	Бруклин, Н. Й.	12
11.	В. Крушельницький	94	Гемтремк, Миш.	10
11.	Анастазія Бордун	459	Гилсайд, Н. Дж.	10

З Наукових Конференцій УВАН у ЗДА

Конференція пам'яті Катрі Гриневичевої

23-го лютого 1958 р. відбулася конференція Літературознавчої Секції УВАН у ЗДА, присвячена пам'яті Катрі Гриневичевої в зв'язку з десятиліттям смерти письменниці.

Юрій Шевельов, відкривши конференцію, прочитав ті уривки щоденника де він, десять років тому, записав про зустрічі з письменницею. Записи свідчать про глибоке враження автора від зустрічі з Катрею Гриневичевою. Останні розмови з письменницею відбулися незадовго до її смерти, у лікарні в Берхтесґадені (Німеччина). До самої смерти письменниця жваво цікавилася проблемами мистецтва і філософії, а матеріяли своїх спостережень знаходила вона й серед недужих — своїх сусідок у лічниці.

Іван Коровицький в своїй доповіді розповів про Катрю Гриневичеву, як „співця шоломів", себто співця мужніх постатей княжої України, що вміють володіти мечем і носити шоломи. Доповідач підкреслив образність мови Гриневичевої і її великий вклад у розвиток української мистецької прози. Гриневичева збагатила українську літературну мову давніми і західньоукраїнськими складниками, що їх нова українська проза намагалась оминати. Творчість письменниці була співзвучна світоглядовим течіям націоналістичного середовища Галичини між двома світовими війнами.

Син письменниці, Ярослав Гриневич, говорив про знайомство Катрі Гриневичевої з І. Франком. Їхнє знайомство розпочалося, коли молоденька тоді письменниця вперше принесла свій твір до Франка —редактора, а закінчилося лише із смертю Франка. Франко не тільки впровадив Гриневичеву в українську літературу, сприяючи зростанню її таланту, але й знайшов в її особі правдивого приятеля, якому не раз звірявся і шукав потіхи у своїх життьових трудношах.

У заключному слові, Ю. Шевельов підкреслив особливо суцільну стильність Катрі Гриневичевої.

Заходами Музею-Архіву УВАН у ЗДА, за допомогою п. Анни Кобринської у кількох вітринах було влаштовано дбайливо підібрану виставку творів, світлин, документів і рукописів письменниці.

Н. Н.

Конференція Природ. Відділу присвячена проблемі освоєння цілини в СССР

15-го березня 1958 р. на конференції Природничого Відділу УВАН у ЗДА вислухано доповіді професорів О. Архімовича і Н. Короля.

О. Архімович — Наслідки 4-го року освоєння цілини в СССР

Доповідач нагадав, що кампанія освоєння цілини в СССР постала в 1954 р. з ініціятиви Хрущова, щоб подолати постійну недостачу хліба в СССР. Ця кампанія характеризується екстензивними методами обробітку ріллі, внаслідок чого орний шар ріллі поступово знищується. Урожай величезною мірою залежить від метереологічних умов.

1957 рік — четвертий рік освоєння цілини в СССР — був у Казахстані несприятливим збоку метереологічних умов. Недостатні дощі весною і раннім літом пошкодили нормальному розвиткові колоскових культур, а рясні дощі у серпні утруднили збирання врожаю. Кращі умови були в Сибіру. Завдяки несприятливим метереологічним умовам урожай не був великий. До тогож, як проілюстрував доповідач матеріялами з совєтської преси, збирання врожаю було організовано погано, через це були втрати зерна. Також погано стояла справа з збереженням зібраного збіжжя. Як показують дані совєтської преси, складське господарство достатньо не налагоджене, зерно в багатьох місцевостях мокло під дощем.

Совєт. статистика не подає цифр середнього врожаю, але іноколи ці цифри можна вирахувати посередніми способами. Так Хрущов у своїй звітній доповіді („Правда", 7 листопада визнав, що врожай в 1957-му році був значно менший, ніж у 1956 році. Цього разу, у відміну від попередніх звітів, Хрущов навів кількість зерна, що була здана в районах цілини, а для порівняння подав відповідні числа для 1953 року, тобто до початку кампанії. Згідно з даними Хрущова було заготовлено зерна в мільонах пудів у районах засвоєння цілини: 1953 рік (увесь) — 618; 1957 рік (до 1го листопада) 1,021.

Цікаво вирахувати пересічний урожай на гектар у 1953 і 1957 роках. Посівна площа староорних земель у районах цілини до кампанії освоєння цілини була приблизно 38 мільйонів гектарів. Отже, пересічний урожай у 1953 році становив приблизно 16 пудів на гектар. 1957 року до 38 мільйонів староорних земель додано 36 мільйонів піднятої цілини („Правда", 13 жовтня 1957 року), отже, пересічний урожай виходить 14 пудів на гектар. Урожай дуже низький. При тому треба рахувати великі витрати зерна під час збереження. Очевидно в 1957 році було ледви-ледви повернуто зерно, витрачене як посівний матеріял.

Невдачу 1957 року визнала влада у своєму зверненні до сільсько-господарських робітників („Правда", 21 січня 1958 р.)

Н. Король — Цілина Казахстану

Проф. Н. Король сказав, що його доповідь базована на його власнім досвіді праці старшого інспектора Академії Наук по обслуговуванню дослідної мережі Зернотреста в 1928-33 роках і на повоєнній совєтській літературі, що стосується Казахстану і південного Сибіру.

Спершу доповідач спинився на історії питання. В Росії здавна задовольняли зростаючо потребу у збіжжі побільшуванням засівної площі. Ще в минулому столітті, коли придатні до хліборобства землі були вичерпані, уряд почав робити заходи до засвоєння півпустель північного Казахстану. Та в кінці минулого століття виявилась їх непридатність: за одинадцять років було зібрано тільки один добрий врожай, а чотири роки навіть висіяне зерно не було зібране. В 1898 році настав повний крах, частина поселенців умерла з голоду, частина розбіглась.

Другу спробу за совєтських часів зробив у 1928-33 роках Зернотрест. Освоєння цілини цього разу скінчилось також невдачею: деякі зерносовхози („пшеничні фабрики") було передано скотарям, але більшість покинуто на призволяще з будинками і навіть реманентом.

Хрущов, почавши освоєння наново, підводить наукову базу, кажучи, що „завдяки мічурінським досягненням площі земель, що раніше вважалися непридатними для хліборобства, тепер зараховані в придатні для цієї цілі".

Далі доповідач схарактеризував метереологічні умови Казахстану, що перешкоджують перетворенню цілини в хліборобські райони: абсолютна недостача вологости для зростання збіжевих культур, невідповідний розподіл опадів на протязі року, надзвичайно сильні вітри-бурани, що висушують ґрунт і повітря, зносять сніг і ріллю.

У Казахстані на протязі 6-10 років трапляється один урожай, більш-менш високий. В період 1953-57 таким щасливим роком був 1956. Попередні роки, 1954 і 1955, а особливо останній, 1957, були далеко незадовільні. Навіть у найсприятливіші роки урожай зерна ніколи не перевищував семи центнерів з гектару. Перші роки третьої спроби господарювання на цілині примусили Хрущова на XX з'їзді компартії відмовитися від заплянованого десятицентнерового урожаю. Собівартість зерна, вирощуваного в Казахстані, дуже висока. Та, як відомо, елемент собівартости продукції не відограє ролі в совєтській економіці. Лише цілковита невдача кілька років підряд, коли не було повернуто висіяного насіння, примусить відмовитися від „освоєння цілини і перелогів Казахстану". Н. Н.

О. КОБЕЦЬ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

лавові (в Станиславові працював у культ-осв. рефераті УЦК). У Львові зустрівся з проф. Сімовичем — знайомим з фрайштатських часів. За спонукою професора, написав збірку віршів „Сонце сходить", яка мала друкуватися в „Українському Видавництві" — Львів-Краків. Через смерть проф. Сімовича видання не зреалізовано. Зрештою до Галичини наближався вже фронт і треба було еміґрувати далі на захід. Між матеріялами „Українського Видавництва" — вивезеними до Німеччини — була й збірка „Сонце сходить", але здекомплектована — так, що авторові довелося відтворювати її на еміґрації. Тепер вона вже готова знову і чекає друкарських машин. (Дещо з віршів цієї збірки було друковане в „Свободі", „Веселці" або в дитячому додатку жіночого журналу „Наше життя"). В рукописі лежать ще й прегарні його нариси і оповідання. З еміґраційних видань слід назвати: збірка віршів для дітей „Чайка" — видана в Ганновері, в Німеччині, оповідання: „Христова ялинка" та „Коли задзвонить великий дзвін" — видані в ЗДА. У Німеччині поет якийсь час проживав у таборі в Шлясгаймі, де громадянство влаштувало йому в 1949 році ювілей з нагоди 60-ліття його життя. Тепер проживає в ЗДА.

На закінчення цього загального огляду життя і творчости О. Кобця наведемо ще один вірш із збірки „Сонце сходить", в якому в такий оригінальний спосіб передано чар і багатство нашої батьківщини:

Як веселка воду брала
В нашому Дніпрі,
Сім стрічечок простеляла
Високо вгорі.

Через небо, з цього краю,
Ген у той куток
Сім доріжок протоптала,
Сім ясних стежок.

Воду відрами носила
У далеку путь —
Спраглу землю поливала,
Де дощі не йдуть.

По червоній стежці пройде —
Скрізь цвітуть маки;
По жовтогарячій — спіють
Яблука й грушки.

Третя стежка у веселки —
Стежка золота —
Наливається пшениця,
Просо і жита.

По зеленій — носить воду
З Заходу на Схід,
Щоб у лузі не вгавали
Трави шелестіть.

П'ята стежечка — блакитна.
Иди, веселко, иди!
Незабудьочка тендітна
Буде нам цвісти.

Шосту стежку — темносиню
Теж не обминай:
В світлі дзвоники й сокирки
Щедро поливай.

І по сьомій — фіялковій —
Стежечці пройдеш,
Бо фіялочки шовкові
Жити хочуть теж . . .

А якщо ти не втомилась,
Просим: потрудись:
І стежкою золотою
Ще та й ще пройдись.

(Кінець)

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Роковини смерти Гол. Отамана Симона Петлюри** і полк. Евгена Коновальця, обох, що згинули на чужині з рук двох большевицьких аґентів, матимуть цього року особливо врочистий характер: з уваги на недавню очорнюючу славну пам'ять Симона Петлюри прокомуністичну авдицію в Паризькій телевізійній стації і з уваги на проминулих рівно 20 років від смерти Е. Коновальця в Роттердамі. Академія в честь полк. Е. Коновальця відбудеться в Ню Йорку 25 травня ц. р., а в честь Головного Отамана С. Петлюри 1 червня ц. р. — обидві у залі „Фешен Інституту".

● **„Радянська Культура"** з 17 квітня ц. р. (яка сама є запереченням усякої культури) повідомляє, що у Києво-печерській Лаврі читатимуть надалі постійно „лекції на науково-атеїстичні теми, про викриття релігійної ідеології, шкідливість релігійних обрядів,, і т. п.

● **Скрипаль Аристид Вирста** роз'їздить тепер з концертами по ЗДА й Канаді. 10-го травня він відбув концерт в Монтреалі, при фортепіяновому акомпаніяменті п-і Люби Жук.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, то знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

ПОШИРЕНО 350.000 ПРИМІРНИКІВ БІБЛІЇ

Скарборо, Онтаріо. — Британське і Закордонне Біблійне Товариство повідомляє, що в 1957 році поширено 350 тисяч примірників Біблії, з того 75,783 примірники роздано даром. Збирають фонди на те, щоб поширювати Святе Письмо у Французькій та Британській Західній Африці, а також в Західній Індії.

● **Комуно - польський диктатор** Владислав Ґомулка відвідує на цьому тижні Болгарію. Він поїхав туди з прем'єром Юзефом Циранкевичем і членами почету. Ціль відвідин — „затіснити приязнь" між тими двома сателітними країнами.

те, що в п'ятницю 2 травня ц. р. Совєти випустили ракету, що мала долетіти до Місяця, але вона експльодувала в повітрі. Цей експеримент зроблено на Сибірі, біля оселі, що її популярно звуть Спутнікґрадом. Хрущов буцімто наказав повторити таку саму спробу в „найкоротшому часі". Совєти у своїй пресі промовчують всі невдалі експерименти, а розголошують тільки успіхи.

● **У Греції** закінчили будову 3,000-ярдового тунелю нової електрівні, урухомлюваної водною енерґією із штучного озера біля Невраполісу в Тессалії. Ця нова електрівня є частиною програми електрифікації країни, обрахованої на роки 1957-1961 коштом 135 мільйонів долярів.

● **Нюйоркський видавець,** 58-річний Сідні Луїс прибув до Вашинґтону, щоб зізнавати перед сенатською комісією в справі ракетерства, раптом захворів на серце і помер. Його адвокат Семюел Р. Шнайдер заявив, що його клієнт помер зараз після того, як переступив поріг бюра, в якому засідає комісія.

● **Королева Єлисавета II** і князь Единбурзький взяли минулого тижня особисто участь в урочистому відкритті зруйнованого під час останньої війни собору св. Павла в Лондоні. Цей собор був спершу знищений великою пожежею в 1666 році. За останньої війни він був поцілений трьома великими бомбами та 62 малими. Східня частина собору ще відбудовується. Новий вівтар коштував $280,000.

● **Міжнародна таємна торгівля наркотиками** триває з давньою силою — ствердила Комісія ОН для боротьби з наркотиками в Женеві. Торгівля наркотиками має своє джерело на Середньому Сході, де є тайні плянтації опіюму, пов'язана з торгівлею невільниками й пачкарством самоцвітів. Перевозять наркотики до Европи й Америки передусім моряки торговельних і пасажирських кораблів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 270, повідомляє, що Збори відбудуться в четвер, 15-го травня 1958 р., як звичайно в третій четвер по першім, о год. 7:30 по пол., в УНДомі — 433 Hoboken Ave. Проситься всіх членів прибути та вирівняти свої залеглі вкладки до УНСоюзу. — Т. Гіль, предс.; М. Баран, кас.; С. Островський, рек. секр.

ЧЕСТЕР, Па. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відд. 156, повідомляє всіх своїх членів, що Місячні збори відбудуться в п'ятницю, 16-го травня 1958 р., о год. 8-ій веч. точно, в Гром. Домі. Просимо, щоб усі були присутні на зборах. — В. Новак, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Б-во св. о. Миколая, Відд. 175, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в неділю, 18-го травня 1958 р., о год. 1-ій по пол., в залі УНДому при Мартин вул. Проситься усіх членів прибути на час, щоб обговорити й вирішити важливі справи. Члени, які залягають зі своїми вкладками, *повинні їх негайно заплатити*, щоб не наражуватись на суспендування. — Т. Грицай, предс.; І. В. Іванчук, секр.

ГАРТФОРД, Конн. — Управа Б-ва св. І. Хрестителя, Від. 277, повідомляє членів, що Місячні збори, в дні 18-го травня 1958 р. **не відбудуться,** бо заля на цей день зайнята. Проте, фінансовий секретаріят Відділу в неділю, 18-го травня, від год. 3-ої до 5-ої по пол., у домівці Укр. Амер. Горож. Клюбу — буде полагоджувати всі справи Союзові та приймати членські вкладки. Управа просить членів точно платити вкладки, щоб не наражуватись на суспендування — Управа.

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, то знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової клішi, а члено УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

• РОЗШУКИ •

Роман Яворський,
з с. Грабівниця, пов. Добромиль,
пошукує
МИХАЙЛА ВЕНЦИКА.
Маю відомості від його родичів. Тому прошу, хтонебудь знав би про нього, або його самого, писати на адресу:
Роман ЯВОРСЬКИЙ
2474 Tremont Street
Cleveland 13, Ohio
Заграничні часописи прошу передрукувати.

Наталія Панайко
пошукує брата
МИХАЙЛА ПАНАЙКО,
зі села Селиська, Перемишль. Хто знає про місце його перебування, прошу подати на адресу:
Natalia HAUDIO
37 W. 87th Street
New York 24, N. Y.
Заграничні часописи прошу передрукувати.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Посмертна Згадка

СТЕФАН ЛАБАЙ, довголітній член Т-ва „Сокіл", Відд. 218 УНСоюзу в Campbell, O. помер 27-го квітня 1958 р. Покійний нар. 1882 р. в селі Стефкова, к. Устрик Долішніх, Зах. Україна, був членом Т-ва і УНСоюзу від 1916 р. Полишив у смутку дружину Марію, 3 синів, Йосифа, Михайла і Івана, 3 невістки та 6 внуків. Похорон відбувся 30 квітня 1958 р., при участі Родини, Членів Т-ва, Приятелів і Знайомих, з пох. заведення до укр. кат. церкви, а опісля на цвинтар Кальварію — В. Й. П!

М. Стахура, секр.

НИКОЛАЙ НАСІННИК, член Т-ва „Над Збруча", Відд. 280 УНСоюзу в Скрентоні, Па., помер 23-го квітня 1958 р. Покійний народ. в селі Лупінка, пов. Ліско, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, 2 синів Петра і Михайла, 2 доньки, Анну і Марію та 11 внуків. Похорон відбувся 26 квітня 1958 р., з пох. заведення до укр. правосл. церкви св. Михаїла, а опісля на парафіяльний цвинтар, при участі Родини і Знайомих. — В. Й. П!

Р. Рубльовський, секр.

ТАРЗАН, ч. 4058. Самотній в джунґлях.

Впродовж секунд літак по-ринув вниз, впавши на м'яку землю через сплутане листя.

Запанувала смертельна тиша... Та швидко єдиний живий пробився через перешкоди...

І помандрував у гущавину...